

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Dijkverlegging Westenholte Zwolle

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

29 juli 2010 / rapportnummer 1670-84

1. OORDEEL OVER HET MER

Het college van burgemeester en wethouders van Zwolle en het waterschap Groot Salland hebben het voornemen een dijk langs de IJssel bij Westenholte te verleggen. De dijkverlegging maakt deel uit van de Planologische Kernbeslissing 'Ruimte voor de Rivier'. Met het verleggen van de IJsseldijk wordt de rivier meer ruimte gegeven om een hoge waterafvoer veilig te verwerken.

Het waterschap is verantwoordelijk voor het opstellen van het dijkverleggingsplan en het college voor het opstellen van het bestemmingsplan. De gemeenteraad van Zwolle is coördinerend bevoegd gezag¹ voor zowel de vaststelling van het bestemmingsplan als het dijkverleggingsplan. Voor deze plannen wordt een procedure voor de milieueffectrapportage doorlopen.²

De Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) is van oordeel dat de **essentiële informatie** voor besluitvorming in het milieueffectrapport (MER) **aanwezig** is.

Het MER brengt de milieueffecten van het voornemen helder en overzichtelijk in beeld. Het MER is zorgvuldig vormgegeven, goed leesbaar en bevat goed toegankelijke en duidelijk gestructureerde informatie. De verantwoording over het ontwikkelingsproces van alternatieven en de keuze voor alternatieven is logisch, navolgbaar en duidelijk beschreven. Een sterk punt van het MER is het duidelijke onderscheid tussen de korte en lange termijn effecten.

De belangrijkste uitkomsten uit het MER zijn:

- De negatieve korte termijn effecten op natuur zijn omkeerbaar en voor de lange termijn scoren de twee onderzochte alternatieven positief op natuur.
- Alternatief 2 scoort beter op ruimtelijke kwaliteit dan alternatief 1.
- De passende beoordeling die voor alternatief 2 is gemaakt, geeft aan dat significant negatieve gevolgen voor op de Kwartelkoning en de IJsvogel niet zijn uit te sluiten tijdens de aanlegfase. Deze negatieve gevolgen zijn met eenvoudige mitigerende maatregelen te voorkomen.
- In het kader van de ontheffing op grond van de Flora- en faunawet zijn voor diverse beschermde soorten mitigerende en compenserende maatregelen nodig.
- De onnauwkeurigheden in de modellen die de erosie- en sedimentatieprocessen voorspellen (morfologische berekeningen), zijn vrij groot.
- De Commissie adviseert:
 - bij de besluitvorming aan te geven waar en hoe de mitigerende en compenserende maatregelen voor de beschermde soorten worden geborgd en geëvalueerd;
 - monitoring van morfologische ontwikkelingen in het evaluatieprogramma op te nemen, zodat duidelijk wordt of verdere maatregelen op dat punt nodig zijn.

¹ De provincie Overijssel was tijdens de richtlijnenfase initiatiefnemer en bevoegd gezag voor het goedkeuringsbesluit over het dijkverleggingsplan. De richtlijnen zijn door Gedeputeerde Staten (GS) van Overijssel op 7 februari 2006 vastgesteld. Op grond van de Wet ruimtelijke ordening is het mogelijk dat besluitvorming door één bevoegd gezag gecoördineerd wordt. Door het nemen van een coördinatiebesluit maakt goedkeuring van het dijkverleggingsplan integraal onderdeel uit van het bestemmingsplan en is de gemeenteraad van Zwolle voor de gehele procedure coördinerend initiatiefnemer en bevoegd gezag.

² Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL

2.1 Natuur

Positieve natuureffecten

De lange termijn effecten voor natuur zijn in het MER goed in beeld gebracht. De conclusie dat in totaal zeer positieve lange termijn effecten voor natuur³ zullen optreden, kan overigens niet geheel worden afgeleid uit de afzonderlijke effectscores. Naast zeer positieve effecten zijn er namelijk op onderdelen ook positieve en neutrale effecten voorspeld.

Leefgebied beschermde soorten

De Kwartelkoning is een kwalificerende soort in het gebied. Het MER geeft aan dat het geplande laarzenpad leidt tot verstoring van de Kwartelkoning. Het voorkeursalternatief gaat uit van een alternatief tracé, waarmee verstoring van de Kwartelkoning wordt verminderd⁴. Verder wordt in het MER ingegaan op een al gerealiseerd (tijdelijk) compensatiegebied voor de Kwartelkoning. De Commissie wijst erop dat deze maatregel alleen effectief kan zijn wanneer het gebied in stand blijft totdat het oorspronkelijke areaal en de kwaliteit van de broedhabitat is hersteld. Op basis van monitoring kan eenvoudig worden bepaald wanneer het aantal broedplekken in het projectgebied weer op het gewenste niveau is.

Ook voor de IJsvogel en de Steenuil⁵ is het van belang dat compensatiemaatregelen voor leefgebied tijdig worden gerealiseerd en er monitoring plaatsvindt op het daadwerkelijk functioneren van de maatregelen.

Conform de voorschriften van de Natuurbeschermingwet 1998 is bij de oevers van nevengeulen een flauw talud van groot belang voor foeragerende vogels.⁶

- De Commissie adviseert bij de besluitvorming aan te geven waar en hoe wordt geborgd dat:
 - de Kwartelkoninggebieden niet kunnen worden verstoord door recreatie;
 - het compensatiegebied voor de Kwartelkoning voldoende lang in stand blijft;
 - compenserende maatregelen voor de IJsvogel en de Steenuil tijdig en volledig zijn uitgewerkt en gerealiseerd;
 - de oevers met een flauw talud worden uitgevoerd;
 - monitoring en evaluatie plaatsvindt van de effectiviteit van de mitigerende en compenserende maatregelen.

Recreatiedruk

De recreatiedruk is een grote onzekere factor voor het halen van de instandhoudingsdoelstellingen voor diverse soorten. De in het MER voorgestelde evaluatie spitst zich vooral toe op bezoekersaantallen. De Commissie wijst erop dat vooral ook inzicht nodig is in plaats en tijd van het bezoek en het verstoringseffect van het gedrag van de bezoekers op de gevoelige soorten, alsook in maatregelen waarmee negatieve effecten kunnen worden voorkomen.

- De Commissie adviseert om bij evaluatie van de recreatiedruk niet alleen bezoekersaantallen maar ook bezoek- en gedragspatronen van recreanten en de verstoringseffecten hiervan op gevoelige soorten te betrekken, alsmede mogelijke maatregelen om de effecten tegen te gaan.

³ Zie tabel 51 overzicht effectbeoordeling, samenvatting MER pagina 10.

⁴ Natuurmonumenten geeft in haar zienswijze aan dat het ook nodig is via de APV te borgen dat het laarzenpad voor honden wordt afgesloten.

⁵ Zie ook zienswijze KNNV afdeling Zwolle.

⁶ Zie de zienswijze van Natuurmonumenten.

2.2 Morfologische aspecten

Sedimentatie en erosie

Terecht wordt bij de leemten in kennis in het MER opgemerkt dat de onnauwkeurigheden in de morfologische modellen die de sedimentatie- en erosieprocessen voorspellen, vrij groot zijn. Deze onzekerheden zijn in het MER ook niet geheel navolgbaar onderbouwd. Naast onzekerheden met betrekking tot sedimentatieprocessen zijn er ook onzekerheden over de vegetatieontwikkeling⁷. Dit alles beïnvloedt de gemaakte keuze voor het voorkeursalternatief echter niet. Maar om te kunnen nagaan of de doelen op 'waterveiligheid' en 'natuur' worden bereikt, is het nodig de daadwerkelijke sedimentatie en erosie te monitoren.

Speelruimte waterstandverlaging

Het MER geeft aan dat de berekende waterstandverlaging ruimte biedt voor het nemen van extra natuurmaatregelen. De in het MER genoemde onnauwkeurigheden in de sedimentatiemodellen rechtvaardigen niet bij voorbaat de conclusie dat er nog speelruimte zit in de waterstandverlaging. Ook hier kan monitoring bijdragen aan het onderbouwen van de veronderstelling dat er daadwerkelijk speelruimte in de waterstandverlaging aanwezig is.

Monitoring

Bij monitoring is het van belang dat wordt getoetst op de aspecten:

- vegetatieontwikkeling (ruwheid);
- waterstanden;
- sedimentatie (morfologische verandering).

Na het verwerken van de resultaten van de monitoring kan vervolgens worden vastgesteld of de uitkomsten overeenkomen met de berekeningen in het model. Gericht vegetatie- en sedimentbeheer biedt mogelijkheden om de processen bij te sturen.

- De Commissie adviseert in het vervolgproces:
 - aandacht te besteden aan een zorgvuldige monitoring;
 - op basis van de uitkomsten van de monitoring de grootte van de speelruimte in waterstandsverlaging te bepalen en vervolgens de ruimte voor het nemen van extra natuurmaatregelen;
 - te waarborgen dat gericht vegetatie- en sedimentbeheer na de herinrichting mogelijk is.

2.3 Overig

Uit diverse zienswijzen komt bezorgdheid naar voren over het te verplaatsen melkschapenbedrijf.⁸

- De Commissie adviseert bij de besluitvorming aan te geven welke maatregelen getroffen kunnen worden om eventuele gezondheidsrisico's voor zover nodig te beperken.

⁷ Hierbij is ook aandacht nodig voor beperkende factoren van jaarrondbegrazing en eventuele strijdigheid met natuurdoelstellingen; zie ook de zienswijze van de KNNV.

⁸ Omdat het een melkschapenbedrijf is zijn de dieren inmiddels verplicht geënt tegen Q-koorts.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing besluit-MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van gemeente Zwolle

Bevoegd gezag: gemeenteraad van Zwolle

Besluit: vaststelling van een bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: C12.2 en Plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: dijkverlegging langs de IJssel bij Westenholte in de gemeente Zwolle

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in Staatscourant van: donderdag 10 november 2005

ter inzage legging startnotitie: vrijdag 11 november 2005

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: woensdag 9 november 2005

richtlijnenadvies uitgebracht: vrijdag 13 januari 2006

richtlijnen vastgesteld: 7 februari 2006

kennisgeving MER in Staatscourant van: woensdag 10 mei 2010

ter inzage legging MER: donderdag 20 mei 2010

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: woensdag 19 mei 2010

toetsingsadvies uitgebracht: 29 juli 2010

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

dr. R.S.E.W. Leuven

dr. H. Middelkoop

drs. L. van Rijn-Vellekoop (voorzitter)

ir. K.A.A. van der Spek

D. Spel (secretaris)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.10 van de Wet milieubeheer en de vastgestelde richtlijnen voor het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake, als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, alvorens het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Dijkverlegging Westenholte bij Zwolle, passende beoordeling procedure Natuurbeschermingswet 1998. 18 december 2009 Ecogroen advies Zwolle.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Fam. Slabbekoorn, Zwolle
2. J. van Assen, Zwolle
3. J. Knol/B. Knol, Zwolle
4. KNNV, Zwolle
5. J.S.B. Schram, Zeist
6. Dommerholt Advocaten namens fam. Poppe, Zwolle
7. Wijkvereniging Westenholte Voorst Frankhuis, Zwolle
8. Herman en Nellie Veldkamp, Zwolle
9. G. de Groot/R.de Groot-Kamerman, Zwolle
10. J.P. Rip, Zwolle
11. N.A. Hullen, Zwolle
12. Dirk en Karin Veldkamp, Zwolle
13. Fam. E.W. Put, Zwolle
14. Natuurmonumenten, 's-Graveland
15. Fa. J.M. Pierik, Zwolle
16. A. Teuben, 't Harde
17. Fam. A en P. de Boer, Zwolle
18. M. van der Molen en G. van der Molen Duizendstra, Zwolle
19. H. Niemeijer, Zwolle
20. L. van Weeghel, Zwolle
21. A.J. van Weeghel, Zwolle
22. J. Boom, Zwolle
23. J.S.J. Wolters, Zwolle
24. Milieuraad Zwolle, Zwolle
25. A.A.J. Saris, Zwolle
26. AdvocatenPraktijk Koetser namens A. van Weeghel, Wilsum

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Dijkverlegging Westenholte Zwolle

Het college van burgemeester en wethouders van Zwolle en het waterschap Groot Salland hebben het voornemen een dijkverlegging langs de IJssel bij Westenholte in de gemeente Zwolle te realiseren. Het project maakt deel uit van de Planologische Kernbeslissing Ruimte voor de Rivier. Met het verleggen van de IJsseldijk wordt meer ruimte aan de rivier gegeven om een hoge waterafvoer veilig te kunnen verwerken.

ISBN: 978-90-421-3083-8

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

